

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala

Päivämäärä: 2.11.2022

Täyttöohje

- Ennusteen päähuomioista kirjoitetaan
 - tiivistelmä, jota käytetään talouden ja toiminnan työpöytään sekä muihin kaupunkitason tiivistyksiin kaupungin johdolle.
 - yksi, yhtenäinen analyysi oman otsikkonsa alle.
 - riskeistä tulee oman otsikkonsa alle analyysi
 - kaikki yllämainitut analyysit kirjoitetaan talousarviovuoden näkökulmasta
- Strategiasta tulee oman otsikkonsa alle analyysi koko valtuustokauden näkökulmasta
- Kirjoitathan jokaisesta kohdasta lyhyen ja informatiivisen analyysitekstin, jossa on olennaisimmat päähuomiot

Ennusteen tiivistelmä: keskeisimmät nostot ranskalaisilla viivoilla (maksimimerkkimäärä 2200)

- **kuvaa keskeisimmät talousarvion toteutumiseen vaikuttavat tekijät (kaupungin johdolle)**
- **älä listaa lukuja vaan keskity syihin ja tekijöihin lukujen takana**

- Käyntikerrat jäävät tavoitteesta ja tulot alittuvat, sillä palvelujen kysyntä ei ole palautunut koronapandemiaa edeltäneelle tasolle. Osa toimialan palveluista oli alkuvuodesta rajoitusten vuoksi kiinni, eivätkä asiakkaat sulkujen päätyttyä ole palanneet toimialan palveluihin odotetusti. Ennuste on kuitenkin parempi kuin toisessa ennusteessa, suureksi osaksi onnistuneiden kesätoimintojen ansiosta.
- Kustannustason nousu (mm. energiakustannukset) aiheuttaa ennakoitua suuremman menopaineen, joten toimialan toimintakate on tästäkin syystä alittumassa.
- Edellä mainitut syyt vaikuttavat siihen, että toimialan sitovat toiminnan tavoitteet jäävät toteutumatta (toiminnan jälleenrakentaminen ja yksikkökustannukset).
- Kesäsetelien käyttöastetavoite jäänee toteutumatta, joskin tarkat laskelmat eivät vielä ole saatavilla. Tavoite ikääntyneiden toimintamahdollisuuksien parantamisesta jäänee toteutumatta muutamien toimenpiteiden osalta, koska sotepe-uudistukseen ja erityisesti palvelukeskustoiminnan jatkoon liittyy epävarmuutta. Muiden toiminnallisten tavoitteiden ennustetaan toteutuvan.
- Työhyvinvoinnissa on edelleen merkittävää vajetta, mm. Fiilari-kyselyssä tulokset ovat laskeneet. Henkilöstöön liittyvien tavoitteiden toteutuminen edellyttää panostamista henkilöstön työhyvinvointiin sekä esihenkilöiden muutoshankkeen toteutukseen. Tulevaan eläkepoistumaan on varauduttava pitkän aikavälin henkilöstösuunnittelulla.

Ennusteen analyysi: talousarvion toteutumiseen vaikuttavat tekijät (käyttötalous, sitovat toiminnan tavoitteet sekä määrä- ja taloustavoitteet) sekä niiden johdosta käynnistetyt johtamistoimenpiteet

- **kuvaa keskeisimpiä muutoksia ja syitä ennusteen taustalla**
- **kuvaa mihin taustaoletuksiin ennuste perustuu**
- **jos talousarvioon nähden on selkeitä poikkeamia, kuvaa mitä johtamistoimenpiteitä näiden johdosta on käynnistetty**
- **älä listaa lukuja vaan keskity syihin ja tekijöihin lukujen takana**

Käyttötalous

Toimialan toimintakate on alittumassa 1,9 milj. euroa, suurimmat selittävät tekijät ovat koronan aiheuttamat tulonmenetykset ja energiakulujen kasvu. Investointien ennustetaan alittavan budjetin 1,6 miljoonalla odotettua

pienempien ict investointien sekä joidenkin hankkeiden viivästyminen vuoksi. Laitosavustusten ennustetaan toteutuvan täysimääräisesti. Koronapalautumisen erillisrahan ennustetaan tänä vuonna jäävän budjetista, sillä joiain hankkeita on viivästynyt. Talousennusteen tasapainottamiseksi jatketaan tuottavuustoimenpiteitä.

Sitovat toiminnan tavoitteet

Toiminnan jälleenrakentaminen:

Toimiala pyrkii palauttamaan palvelujen vetovoimaisuuden koronapandemiaa edeltävälle tasolle tavoittelemalla aikaisempia asiakasmääriä. Tavoitteen mittarina ovat käyntikerrat.

Käyntikertojen ennustetaan jäävän tavoitteesta, niin fyysisten kuin digitaalisten käyntikertojen ennustetaan alittuvan. Osa toimialan palveluista oli alkuvuoden rajoitusten vuoksi suljettuina ja asiakkaat eivät ole edelleenkään palanneet palveluluihin odotetusti. Ennuste on kuitenkin parempi kuin toisessa ennusteessa, suureksi osaksi onnistuneiden kesätoimintojen ansiosta.

Toiminnan tehostaminen:

Toimiala pyrkii edistämään tuottavuutta ja hyvää palvelukokemusta erityisesti digitalisaatiota edistämällä mittarina yksikkökustannukset. Mittari huomioi palvelukokonaisuuksittain toiminnan tulot ja menot suhteessa aikaansaatuihin suoritteisiin pyrkien osoittamaan palvelukokonaisuuksien toiminnan panos-tuotossuhdetta. Toimialatasoisen tavoitteen toteutuminen edellyttää yksikkökustannusten parantumista kaikissa palvelukokonaisuuksissa, joissa missään ei ennusteta päästävän tavoitteeseen.

Sitovien tavoitteiden toteutumiseksi jatketaan palvelujen tehokasta markkinointia ja viestintää käyntikertatavoitteen toteutumiseksi. Kohdennetaan viestintää erityisesti nuoriin ja ikääntyneisiin, joiden palautuminen palveluihin on ollut heikompaa koronapandemian jälkeen. Huolehditaan koronapalautumisen hankkeiden sujuvasta toteutuksesta ja parannetaan hankekokonaisuuden koordinoitua sekä selvitetään ensi vuodelle siirtyvien projektien määrärahan siirron tarve. Lisäksi edistetään suunnitelmien mukaisesti aloitettuja digitalisaatiohankkeita ja leanataan sisäisiä prosesseja toimiviksi, asiakasystävällisiksi ja tehokkaiksi.

Sitovien tavoitteiden toteutumiseksi panostetaan myös henkilöstön työhyvinvointiin. Työhyvinvoinnin vahvistamiseksi käydään onnistumiskeskustelut kaikkien työntekijöiden kanssa, toteutetaan Fiilari-toimenpiteet hyödyntämällä kumppaniapua, toteutetaan toimialan työhyvinvointisuunnitelmaa ja käynnistetään esihenkilötyön ja -osaamisen uudistamishanke.

Määrä- ja talousarvioitteen (suoritteet)

Henkilöstön määrän ennustetaan pysyvän talousarvioletavoitteessaan. Tulevaan eläkepoistumaan varaudutaan pitkän aikavälin henkilöstösuunnittelulla.

Tuottavuusindeksin ennustetaan laskevan, muihin suoritteisiin ei ennusteta suuria muutoksia.

Arvio talousarviovuoden tavoitteisiin (sitovat ja muut), palvelutuotantoon, muuhun toimintaan ja toimintaympäristön muutoksiin liittyvistä merkittävistä riskeistä ja hallintatoimenpiteistä.

Strategiset riskit

Niukat resurssit eivät riitä kasvavan ja monimuotoistuvan kaupungin tarpeisiin. Toimiala on selvittänyt omaa roolia soteuudistuksessa.

Riskejä torjutaan

- toteuttamalla palvelustrategian kehittämishankkeita
- panostamalla henkilöstösuunnitteluun, tarvittavien strategisten kyvykkyyksien kehittämiseen ja valmentavaan johtamiseen sekä ennakoivaan palvelujen suunnitteluun.
- osallistamalla kaupunkiyhteiseen soteuudistuksen valmisteluun.

Taloudelliset riskit

Palvelujen kysyntä ei ole palautunut koronaa edeltäneelle tasolle. Alkuvuodesta koronapandemia on pienentänyt kävijämääriä, peruuttanut tilaisuuksia sekä vähentänyt siten tuloja. Energia, polttoaineiden, kaukolämmön ja yleisen kustannustason nousu lisää menoja.

Riskejä torjutaan

- tarkalla ja säännöllisellä talouden seurannalla ja sopeuttamalla toimintaa käytettävissä oleviin resursseihin.
- tuottamalla strategiaa ja perustehtävää tukevat hinnoitteluperiaatteet, kehittämällä verkkokauppaa ja digitaalista löydettävyyttä sekä ottamalla käyttöön ulkoisen rahoituksen hankkeiden hallintamalli.
- suuntaamalla digitalisaatioinvestointeja hankkeisiin, joiden voidaan ennakoida vähentävän menoja, kasvattavan palvelujen käyttöä tai lisäävän tuloja.
- lisäämällä viestintää ja markkinointia erityisesti vahvistamaan loppuvuoden palvelutarjonnan näkyvyyttä.
- toteuttamalla päätettyjä toimialan omia ja yleisiä kaupunkitasoisia energian säästötoimenpiteitä

Toiminnalliset riskit

Segregaatio ja alueiden eriarvoisuus lisääntyvät. Henkilöstön ja esihenkilöiden kuormittuminen on lisääntynyt pitkään jatkuneessa poikkeustilanteessa. Henkilöstön saatavuudessa ongelmia, jonka vuoksi joitakin palveluja ei voitaisi tarjota asiakkaille. Koronan lisäksi kunta-alan lakko keväällä ja uuden Sarastia-palkanmaksujärjestelmän ongelmat ovat kuormittaneet erityisesti esihenkilöitä. Ukrainan sodan vaikutukset heijastuvat eri tavoilla kaupunkiin ja helsinkiläisiin. Ukrainalaiset pakolaiset lisäävät palvelutarpeita. Helsingin kaupungin digitaalinen ympäristö on Ukrainan tilanteen johdosta mahdollisten kyberhyökkäysten kohteena.

Riskejä torjutaan

- kohdistamalla toimenpiteitä erityisesti lapsiin ja nuoriin, ikääntyneisiin ja kaupunkiuudistusalueisiin.
- kehittämällä henkilöstön osaamista, palveluja ja toimintaprosesseja palvelustrategioiden mukaisesti. Käynnistetään esihenkilötyön muutoshanke
- noudattamalla kaupunginkanslian suunnitelmaa tietoturvariskiін varautumiseen. Toimenpiteet tehdään yhteistyössä kanslian ja toimialojen kanssa.
- varautumalla kansainvälisen tilanteen muutoksiin ja varautumalla ukrainalaisten pakolaisten palvelutarpeisiin.
- rekrytoimalla henkilöstöpalveluihin kaksi henkilöä avuksi esimiehille Sarastian haasteissa.

Kaupunkistrategian painopistealueiden toteuttamisen analyysi:

- **Kuvaa strategisten tavoitteiden toteutumisen edistymistä valtuustokaudella: onnistumiset ja ongelmat. Keskity tässä toimialan / liikelaitoksen tunnistamiin muutamiin keskeisiin painopistealueisiin.**
- **Hyödynnä sanoituksessa kaupunkistrategian valintojen, ohjelmien ja painopisteiden otsikointia**
- **Arvioi strategian keskeisiin tavoitteisiin pääsemisestä valtuustokauden aikana**
- **Kuvaa kokonaisuuden kannalta olennaisten strategiamittareiden muutoksia ja mitä ne kertovat strategian onnistumisesta**
- **Ohjeellinen pituus on yksi sivu.**
- **Tekstiosuudessa ei tarvitse toistaa ennusteen muissa kohdissa raportoituja asioita**

Taide ja kulttuuri ovat hyvän elämän mahdollistaja

Toiminnan jälleenrakentaminen

- tavoitteena on palauttaa palvelujen vetovoimaisuus koronapandemiaa edeltävälle tasolle tavoittelemalla aikaisempia asiakasmääriä. Erityistä huomiota kiinnitetään lapsiin ja nuoriin, ikääntyneisiin sekä kaupunkiuudistusalueisiin.
- käyntikerrat näyttävät toteutuvan vain 94 %:sti. Sekä fyysiset että digitaaliset käyntikerrat jäävät tavoitteesta.
- osa palveluista oli suljettuna alkuvuoden rajoitusten vuoksi ja asiakkaat eivät ole vielä palanneet palveluihin yhtä nopeasti kuin odotettiin. Erityisesti iäkkäiden ja nuorten osallistuminen palveluihin on ollut odotettua hitaampaa.
- syksyllä käynnistyi fyysisten käyntikertojen uudelleenmäärittely. Hanke saadaan loppuun vuoden 2024 valmisteluun mennessä. Lisäksi hankkeessa edistetään kävijälaskentaa, jolle tarvetta on erityisesti ulkoliikuntapaikoissa.

Helsingin kaupunginosien omaleimaisuutta ja turvallisuutta vaalitaan

Osallistutaan kaupunki uudistusalueiden toimenpideohjelman laatimiseen ja toteuttamiseen yhteistyössä muiden toimialojen ja kumppaneiden kanssa

- toimialan hankesalkun viimeistely on työstössä.
- nuorisopalveluissa on käytössä Mellunkylä-Vuosaaren alueella (myös Kannelmäessä) polarisaatiostrateginen toimintamalli, joka on laajentunut Malmille. Mallin toimintoina on lasten ja nuorten kanssa työskentelevien kouluttaminen, alueen asukkaiden kanssa dialogit/ryhmät, nuorten kanssa dialogeja ja hankkeen jalkautuminen alueverkostoihin. Hankkeen lyhyt toteutusaika ei mahdollista vielä kovin suurta toimintamallien juurruttamista alueelle.
- Kannelmäki / Malminkartanon alueella on tavoitteena kasvattaa harrastushallin avoimen toiminnan käyttöastetta. Tavoitteessa on edistytty syyskaudella (tammikuu 11,60 % -> elokuu 37,30 %). Kehittämiskohteena on käyttäjien aktivointi hakemaan vuoroja myös kesäkaudelle ja sen resursointi.

Helsinkiäisten hyvinvointi ja terveys paranevat

Lasten ja nuorten harrastusmahdollisuuksien parantaminen

- toimintaa tuotetaan 132 koulussa, yhteensä 150 koulutilassa
- harrastajia on yhteensä miltei 11 000 / vuosi ja harrastustunteja kertyy 17 260 / vuosi
- kohderyhmästä tavoitetaan 13,5 %
- haasteena toiminnan laajentamiselle on ensisijaisesti määrärahojen puute. Lisäksi rajoitteita tuottavat koulujen tilojen ja harrastuksia tuottavien toimijoiden riittäminen.

Ikääntyneiden toimintamahdollisuuksien parantaminen

- Määritellään yhdessä kumppaneiden ja muiden toimialojen kanssa vastuut ja roolit ikääntyneiden palvelutuotannossa jatkotoimeenpanon resurssitehokkuuden varmistamiseksi
 - ikäihmisten liikkumisesta on toteutettu alueellinen data-analyysi, jossa tarkastellaan tietoja ikäihmisten määrän, sairastavuuden, liikkumisaktiivisuuden ja kaupungin ohjattujen liikuntapalvelujen näkökulmista.
 - kaupunkitoimijoiden välisten roolien selkeyttäminen ikääntyneiden ohjattujen liikuntapalvelujen tuottamisessa on työstössä
 - kaupungin keskeisiä katvealueita ikääntyneiden ohjatun liikunnan suhteen on tunnistettu
 - kolmannen ja yksityisen sektorin toimijoiden kartoituksen suunnittelu työnjakokysymyksissä on edistynyt hieman mutta sen rajaaminen ainoastaan "katvealueille" saattaa osoittautua ongelmalliseksi käytännössä. Tämä ratkaistaneen edistämällä kartoitusta koko kaupungin tasolla. Lisäksi yhdellä katvealuista (Haaga, Kaarela ja Pitäjänmäki) osalta haasteeseen on jo tartuttu järjestämällä ikääntyneiden Anna arjen liikuttaa -tapahtuma (ns. palvelutori) Kannelmäessä.
- Selkeytetään ikääntyneille suunnatut viestintäkanavat
 - ikääntyneiden kohderyhmäsivuston rakentaminen on aloitettu ja koottu olemassa oleva asiakasymmärrys sekä -tarpeet.
 - kohderyhmäsivuston käyttöönottoa on valmisteltu
 - alueellinen esite/painettu materiaali on tuotettu
- Käynnistetään Kuvan kaveritoiminnan toimintamallien jatkokehittäminen ja laajentaminen
 - uutta kaveritoiminnan muotoa ollaan määrittelemässä ja konseptoimassa
 - kaveritoiminnan koordinoiminen ja välityksen hankintaprosessia ja kilpailutusta valmistellaan
- Kehitetään etäpalveluita vuonna 2021 aloitetun työn pohjalta
 - etäpalveluissa käytettävien työkalujen sekä kohderyhmien selkeyttäminen on työstössä ja etäpalvelujen viestimistä on vahvistettu
 - henkilöstön kouluttamisesta asiakaslähtöiseen palveluiden tuottamiseen on aloitettu keskustelut palveluntuottajan kanssa
- pilotoidaan kulttuurisen vanhustyön alueellista yhteistyötä (kulttuuritalot, soten palvelukeskukset)
 - alueellista yhteistyötä (kuket + paket) tukeva tapahtuma on toteutettu
 - viestinnän toimenpiteenä tuotettua alueellista esitettä on hyödynnetty
 - koulutus- sekä verkostoitumistilaisuuksia on järjestetty henkilöstölle
- koska toiminnot on kohdennettu ikääntyneille, riskinä on sotepe-uudistukseen ja erityisesti palvelukeskustoiminnan jatkoon liittyvä epävarmuus, erityisesti Soten ja palvelukeskusten rooli jatkossa enemmän tukea tarvitsevien ikääntyneiden ohjatun liikunnan tuotannossa.

Parannetaan lasten ja nuorten mielenhyvinvointia kaupunkiyhteisesti monialaisin toimenpitein ja osallisuutta vahvistamalla

- nuorisotyöntekijöiden koulutuksia CA-malliin on pidetty 16 (tavoite 19). Vuoden loppuun mennessä on koulutettu kaikki nuorisotyöyksiköt.
- verkkokoulutusmateriaali on valmistumassa.

- haasteena on mallin, sen käytön ja koulutuksen ylläpito jatkossa toimialayhteisesti. Projektia hallinnoidaan sotessa ja sen rahoitus päättyy vuoden lopussa.

Vastuullinen talous kestävän kasvun perustana

Toiminnan tehostaminen

- yksikkökustannusten tavoitteet eivät toteudu johtuen käyntikertatavoitteen toteutumattomuudesta.
- toimialalla on aloitettu hinnoitteluprojekti, joka keskittyy hinnaston ja prosessin kehittämiseen, osaamisen vahvistamiseen sekä hinnaston digitalisaatioon ja dynaamiseen hinnoitteluun valmistautumiseen. Hanke jatkuu vuodelle 2023.
- syksyllä aloitettu esihenkilötyön muutoshanke perustuu esihenkilöiden kokemukseen, ettei nykyisessä toimintaympäristössä ole riittävästi työaikaa henkilöstön johtamiseen. Hankkeessa määritellään esihenkilötyön ydintehtävät ja lisäksi tunnistaa ja siten myös edistää riittävin keinoin osaamisen kehittämisen tarpeita. Toimialan esihenkilötyö noudattaa kaupunkiyhteisiä johtamisen ja esihenkilötyön linjauksia, mikä huomioidaan esihenkilötyön uudistamisessa. Hankkeella edistetään osaltaan koko henkilöstön työhyvinvointia.
- keskitytään kolmeen suureen digitalisaatiomuutoshankkeeseen: liikunnan tila- ja resurssivarauspalvelu, kulttuurin kurssien ja tapahtumien suunnittelu ja hallinta sekä kirjaston digiperusta.

Helsinki on houkutteleva osaajille ja yrityksille

Parannamme alle 30-vuotiaiden työllistymistä ja työllistymisen valmiuksia

- helmikuussa 2022 nuoret hakivat ensimmäistä kertaa Kesäseteli-järjestelmästä oman Kesäsetelinsä. Nuorille kesäsetelin haku oli auki 15.8.2022 asti.
- kesäkuun lopussa 2022 työnantajan osuus järjestelmästä valmistui, jolloin työnantajille avautui mahdollisuus palauttaa kesäseteli liitteineen järjestelmän kautta.
- Kesäseteliä on hakenut 5 399 nuorta, joista 5 114 sai kesäsetelin. Yhteensä 285 hakemusta hylättiin, koska kotikunta tai kohderyhmä on väärä. Talousarvioinnissa koko kohderyhmä on arvioitu 6 500 nuoren suuruiseksi, joten n. 80 % ikäluokasta sai kesäsetelin. Hakijoista 60 % olivat yhdeksäsluokkalaisia ja 40 % toisen asteen opiskelijoita.
- Kesäseteleitä on palautettu 5.10.2022 mennessä 1 298 kpl, tällä hetkellä palautusprosentti on 25 %. Palautetuista kesäseteleistä 70 % on yhdeksäsluokkalaisten oppilaiden. Palautusaikaa on 31.10.2022 asti.
- kesäseteleiden lisäksi nuorisopalveluissa on vahvistettu nuorten työelämään kiinnittymistä ja positiivista ensimmäistä työkokemusta tarjoamalla työtunteja Workpilotin kautta 170 nuorelle yhteensä 4232 tuntia sekä omia kesätyöpaikkoja yhteensä 312 kpl.